

Sajanditevanune kaunitar

Viljandi maanteelt Sausti poole keerates hakkab pärast metsa vahel lookleva kruusatee põldudele jõudmist paremat kätt pilku püüdma kaunis, heledates toonides hoone.

See on **Sausti mõis**, mis 2001. aastast uue omaniku käe all on muutunud tõeliseks kaunitariks. Ajalooürikutes mainitakse Sausti mõisa esmakordselt 1453. aastal.

Maakividest müüri ja sepisaiaga piiratud seitsmest hoonest koosneva mõisakompleksi neli hoonet on taastatud, ülejäänud on kas pooleldi korrastatud või oma järjekorda ootamas.

Sausti mõisa ajalooline nimi on *Gross Sauss*, eristamaks seda samale omanikule, **Scharenbergide** suguvõsale kuulunud *Klein Sauss* (hiljem *Friedrichshof*) mõisast.

17. sajandi esimesel veerandil Scharenbergide poolt ehitatud uhkest härrastemajast on säilinud vaid kolm paekivist võlvidega keldrit, mis on osaliselt kaetud mullaga ja mida rahvas kutsub Keldrimäeks.

Praegune mõisahäärber on kujunenud mitme, eri-

nevatel aegadel tehtud ümberehituse tulemusena.

Selle klassitsistlike sügemetega osa on ehitatud ümber 18. sajandi **Tiesenhausenite** valitsejamajast.

19/20. saj. vahetusel ehitati juurde kahekorruseline juugendstiilis osa.

Vahepeal kooli kasutuses olnud maja originaalsisustusest on säilinud teise korrse trepibalustraad, osa uksi ja eeskoja keraamilistest plaatidest pöranda mosaiik, keldritrepid, kaminakaunistused ja veel mõned väiksemad detailid.

Mõisa taastamisel on olnud abiks mõisaurijate **Juhan Maiste** ja **Ants Heina** nõuanded, arhitektiks on **Erki Ristoja** ja sisustuses kasutatud 19.-20. sajandi originaalmööbli on restaureerinud **Jaanus Pihelgas**.

Omaette väärtusega on mõisa massiivsed maa- kivist majandushooned, millest endine viinakööök on kasutusel külaliste- majana ning valitsejamaja koolituste läbiviimiseks. Oma järjekorda on ootamas ait-kuivati, tallid ja vana peahoone keldri konserveerimine.

Käimas on ka pargi rajamine. Vanast pargist on säilinud mõned üksikud suuremad puud, sh iidne

tamm ja pärn, mis kasvavad teine teisel pool mõisahoonete vanemat osa, selle mõttelisel ristteljel.

Park on jaotatud kolmeks osaks: härrastemaja vahetus läheduses on valmimas prantsusepä-rane lilleparterite, hekkide ja labüridiga regulaar- stiilis park, valitsejamaja ümbrusse tuleb inglise

stiilis park ja viinaköögi tagusel alal on kiigeplats, kus saab vabalt lustida ja rahvalikult meelt lahutada.

Mõisahoonete kütmi- seks kasutatakse ökoloogilist maakütet.

Sausti mõisa võib pidada käesolevaks ajaks üheks paremini taastatud mõisaks Eestis.

© Kiili Leht

Häärberi esi- ...

... ja pargipoolne fassaad.